

Henki &

elämä

Parkkihalli ei ole koti

Jyväskylän
seurakunnan
lehti

12.10.2018 ■ numero 15

Vaellus
kohti
sisintä

► sivut 6–7

Lapsi
teki
itsemurhan

► sivut 8–9

Lukemattomia
neuvoja
lukijoille

► sivu 16

Pääkirjoitus

Haittavaikutuksia

Kun isä sylkäisi purukumin auton ikkunasta ulos, muistan paheksuneeni. Oli selvää, että roskia ei heitetä luontoon. Ei pienintäkään. Eikä isä heittänytään – paitsi purukumin. Joka kevät käytiin koulun kanssa siivoamassa kylänraittia, kerättiin roskia ja otettiin opiksi.

Aika pian sen jälkeen, kun muutin lapsuudenkodista omilleni, otin vaarin tekemän pärekörin kauppareissuille. Eihän se siihen aikaan kovin tavallista ollut. Muovipusseja käytettiin melko surutta, ja puhe niiden ongelmallisuudesta yltyi vasta paljon, paljon myöhemmin.

Takavuosina tehtiin surutta monenlaista muutakin, mikä ei tätä nykyä kestä päivänvaloa. Kun pääosa jätteistä hävitettiin maaseudun kotitalouksissa polttamalla tai kompostoimalla, maalipurkit ja ruostuneet metallit olivat ongelmajätettä. Ne saatiin kiikuttaa metsään tai pellonlataan. Pois silmistä, pois mielestä.

Sittemmin on tullut selväksi, että purukumien, muovipussien ja metalliromun lisäksi maailman harteilla on isompiakin ympäristömurheita. Kertakäyttökulttuuri ja jatkuvan kasvun tavoittelu ovat olleet niin kovassa huudossa, että niiden hinta on jäänyt taka-alalle.

Tuore ilmatorpotti on karua luettavaa. Ilmaston lämpeneminen on edennyt sellaisella vauhdilla, että kolkutteleminen pian olemassaolomme ovella. Merenpinta on noussut, sään ääri-ilmiöt lisääntyneet ja jäätiköt sulavat. Jos lämpeneminen jatkuu, jo puolella asteella on oleellinen ero. Nouseeko merenpinta enemmän vai vähemmän, vaikuttaa suoraan siihen, miten monella ihmisellä on elintilaa nykyisillä sijoillaan. Ellei ole, yhä useampi lähete etsimään elämälleen edellytyksiä muista maista. Tähän asti nähdyt pakolaisvirrat ovat vasta alkusaittoa tuleville kansainvaelluksille.

Ilmatorpotti on kirjoittanut monenlaisia kommentteja. Valitettavasti niitäkin, joissa tosiasiat kielletään. Kenen mielestä kyse on valeuutisesta, kuka hakisi vastuunkantajia Kiinasta tai Yhdysvalloista. Maapallo on kuitenkin yhteinen, eikä ilmaston lämpeneminen noudattele valtioiden rajoja. Ylimielisyyteen saati tyhmyyteen ei enää ole varaa. Pienetkin teot ovat nyt tärkeitä.

Marjo Rönkvist
päätoimittaja

Henki & elämä

Kannessa: Jyväskylän Katulähetyksen tiimivastaava Hanna-Riikka Alasippolalle torin alla oleva parkkihalli on tuttu paikka. Se on myös yksi asunnottomien suosimista yöpymispaikoista

Kuva: Sami Saarenpää

Tapetilla

Potut pottuina, lomallakin

HEIKKI IMPIÖ teksti
PIXABAY kuva

Kuka muistaa vielä niitä aikoja, kun koululaisilla oli syksyllä perunanostoloma? Sanana se on paljon herkullisempi kuin sen korvannut mitään sanomaton syysloma. Lomalle oli tilausta ja selvä syy sen viettoon. Syysloma taas jättää syyt ja seuraukset auki, lomailta voi missä vaan ja miten tahansa.

Perunanostoloman juuret ulottuvat aina 1940-luvulle, jolloin etenkin maaseudulla tarvittiin pätäkätöläisiä pottusavottaan. Muutos syyslomaksi tapahtui 70-luvulla, kun siirryttiin viisipäiväiseen työviikkoon.

Perunanosto lomana haiskahattaa puhtaasti työltä, jota tehdään selkää vääranä. Ehkä niin vääranä, että lomalta palattua tarvitsi päälle vielä sairauslomaa. Jos loman sijasta puhuttaisiin vapaajaksoista tai vapaista, niin mielikuva muuttuisi ja ongelma poistuisi. Ei kai äitiyslomaakaan kukaan miellä varsinaisesti lomaksi.

Varastoitavan perunan nosto ajoittuu yleensä syyskuulle.

Syysloma lienee tarkoitettu erityisesti lapsille ja niille harvoille vanhemmille, jotka pystyvät ottamaan lomaa kyseisenä ajankohtana. Useimmille vanhemmille syksyn loma aiheuttaa pikemminkin ylimääräistä päänvaivaa ja erinäisiä käytännön järjestelyjä.

Termejä on syytä päivittää aina silloin tällöin. Perunanostoloman kaupunkilaisversio voisi olla perunanostoloma. Ehkä ei, harvempi

ostaa enää pottuja kellarivarastoon säkkitolkulla. Entä jos jätetään peruna ja pari ännää pois? Silloin jäljelle jää vain ostoloma. Monelle se voisi tarkoittaa lentolippujen ostoa ja etelänreissua. Perillä syödään paikallisia herkkuja, joista tosin aika usein puuttuu peruna. Mutta jos ollaan lasten kanssa reissussa, niin harmi pääsee unohtumaan omien mukuloiden perään katsellessa.

Tytti Vänskan tapahtumatärpät

- 1 Lauran Takomoilta su 14.10. klo 17 Kipinä, Kaupakeskus Seppä. Luovuus on luottamuskysymys. Laura Silta-lan vieraana teatterikuraattori Antti Niskanen Jyväskylän kaupungintalosta. Mielenkiintoinen aihe.
- 2 Vemsomhelst – nykyiskusteos torstaina 25.10. ja perjantaina 26.10. klo 19, Kuokkalan kirkko. Liput 15 / 10 e. Ohjaus sirkustaiteilija Lotta Rautionen. Nykyiskusteoksen teema herättää mukavasti kysymyksiä.
- 3 Ruokapankkipäivystykset eri puolilla kaupunkia. Esimerkiksi Huhtakodilla, Nevakatu 1, tiistai, parilliset viikot, klo 10–11. Sepän Kipinässä tiistai, parittomat viikot, klo 10–11. Tärkeää toimintaa ajassamme.

Mihin tapahtumaan sinä tulisit? Valitse omasi sivulta 12–15. Tytti Vänskan haastattelu sivulla 16.

Down

12.10.18 Jos äskettäiseen Facebookin suureen tietoturtoon epäiltyjä saadaan joskus oikeuden eteen, niin tilanne voisi istunnon alkaessa näyttää tällaiselta.

DOWN

Ajassa

Hanna-Riikka Alasippola kohtaa työssään eri syistä asunnottomiksi joutuneita ihmisiä. Hänestä asunoton täytyy kohdata arvostavasti, kuten kuka tahansa.

Asunnoton ei ole ihmisoska

Hanna-Riikka Alasippolalle asunnottomuus on tullut tutuksi työn kautta Jyväskylän Katulähetyksessä. Tiimivastaavana hän on ollut vuosia mukana järjestämässä Asunnottomien yö -tapahtumaa.

HEIKKI IMPIÖ ja MINNA PALOVAARA teksti
SAMI SAARENPÄÄ kuva

Asunnottomien yön tämän vuoden teema on Palvelujen saatavuus. Mitä se tarkoittaa? Perustuslain mukaan palveluiden tulee olla yhdenvertaisesti kaikkien saatavilla. Usein tarvitaan konkreettista tukea, jolla asuminen voidaan turvata. Asunnottomuuden taustalta löytyy eri tekijöitä, joten tarvitaan myös erilaisia keinoja turvata asuminen.

Tapahtumapaikkana on uusi Tourujen puisto, tarjoaako se uusia mahdollisuuksia toteutukseen?

Sijainti ja alueen puistomaisuus tarjoavat tapahtumalle erilaisen ympäristön kuin aiempina vuosina. Kiinnostuneiden on helppo tulla paikalle ja vaikuttaa asioihin.

Voiko kuka tahansa jäädä asunnottomaksi?

Asunnottomuus voi koskettaa ketä tahansa, se ei ole vain tietyn moniongelmaisen ryhmän haaste. Riskitekijöitä ovat muun muassa heikko taloudellinen tilanne, luottotietojen menetys, elämänhallin-

nan vaikeudet, erilaiset riippuvuudet ja mielenterveysongelmat sekä sosiaalisten resurssien vähäisyys. Myös elämäntilanteen muutokset kuten sairaus, ero, muutto toiselle paikkakunnalle tai työttömäksi jääminen lisäävät riskiä.

Miksi asunnottomat ovat pääosin miehiä?

Suomessa asunnottomista neljä viidesosaa on miehiä. Miesten asema on usein hyvin heikko, sillä asunnottomuus on monille vain yksi ongelma muiden joukossa. He jäävät helposti yksin ongelmineen. Miehillä avun hakemisen kynnyksen voi olla korkeampi kuin naisilla.

Onko Jyväskylässä paljon asunnottomia?

Selvitysten mukaan Jyväskylässä oli viime vuonna asunnottomia 131 ja Keski-Suomen alueella 163. Luku on suuntaa antava, koska piiloasunnottomuus ei näy tilastoissa. Erityisesti nuoret majoituvat pakon edessä sukulaisten ja ystävien nurkissa.

Miten Katulähetys auttaa asunnottomia?

Meillä on tällä hetkellä Jyväskylässä 157 vuokra-asuntoa sekä ympärivuorokautisesti avoinna oleva ensi-

suoja ja selviämisasema. Tarjoamme asunnottomille tilapäisiä yöpymismahdollisuuksia, asuntoja sekä asumisen tuen palveluita.

Onko asunto ihmisoikeus/perusoikeus?

Kyllä! Suomen laissa on perustuslain perusteella säädetty, että jokaisella on oikeus sopivaan asuntoon. Se on yksi ihmisarvoisen elämän kriteereistä.

Onko asunnottomuuden poistamiselle löydettävissä järkeviä ratkaisua?

Ennaltaehkäisy on tärkeää. Palveluja pitää kehittää jatkuvasti asiakaslähtöisemmiksi ja hyödyntää kokemusasiantuntijuutta. Tarvitaan myös kohtuuhintaisia vuokra-asuntoja.

Millä mielellä olet seurannut ihmisroskakeskustelua?

On surullista kuulla asenteellista puhetta itse aiheutetusta ongelmasta tai siitä kuinka kunnolliset ihmiset joutuvat elättämään juoppoja ja narkkareita. Ymmärrän turvatomuuden ja pelon tunteet, jotka aiheutuvat epätietoisuudesta. Asenteellista halveksuntaa on vaikea ymmärtää ja hyväksyä.

Miksi asunnottomat ovat lähellä sydäntäsi?

Jokaisella on oikeus saada asunto ja turvapaikka. Minusta asunoton tarvitsee arvostavan kohtaamisen kuten kuka tahansa. On hyvä muistaa, että jokainen voi joutua yllättäviin tilanteisiin ja tarvita apua.

Mitä itse odotat eniten tulevalta Asunnottomien yöltä? Toivon, että tapahtuma herättää huomaamaan asunnottomuuden moninaisuuden ja mahdollisuudet vaikuttaa asiaan. Haluaisin kaikkien ymmärtävän, että jokainen ihminen on arvokas.

Miksi kannattaa osallistua tapahtumaan?

Osallistamalla voi vaikuttaa ja puolustaa jokaisen oikeutta omaan kotiin! Samalla tutustuu paikalla oleviin toimijoihin. Tiedossa on puheenvuoroja ja musiikkia. Tarjoamme myös hernesoppaa, makkaraa ja kahvia.

Asunnottomien yötä vietetään 17.10. klo 18–22 Tourujen puistossa.

Tilapäisestä tehty valitus kaatui

Jyväskylän seurakunnan toive saada tiloja Kirkkopuiston laitaa rakennettavasta uudisrakennuksesta on askeleen lähempänä toteutumistaan, kun Vaasan Hallinto-oikeus hylkäsi kirkkovaltuuston tilapäisestä tehdyn valituksen.

Päätöksestä valittivat kirkkovaltuuston jäsenet **Perti Reinikainen**, **Hilkka Illman**, **Marjatta Hynynen** sekä **Tuulikki Väliniemi**, jotka edustavat valtuuston sosialidemokraattista ryhmää.

Kirkkovaltuusto päätti maaliskuussa 2017 äänin 29–7, että seurakunta ostaa 1 600 neliömetrin hallintaan oikeuttavat osakkeet Valtiontalon viereen rakennettavasta Kiinteistö Oy Reimarista. Kauppahinnaksi on sovittu 4,8 miljoonaa euroa. Vaasan Hallinto-oikeus ei pitänyt valituksen väitteitä päätöksenteon salailusta, toimivallan ylityksistä ja lainvastaisuuksista perusteltuina.

Tila-asia on ollut valituksen vuoksi jumissa puolitoista vuotta, mutta nyt sen valmistelussa voidaan jälleen edetä. Ensin odotetaan kuitenkin, että tuoreen päätöksen valitusaika on mennyt umpeen, sanoo seurakunnan hallintojohtaja **Anu Lajunen**.

Jyväskylän seurakunta on ollut evakossa jo vuosia, kun Yliopistonkaudulla sijaitseva Keskuseurakuntatalo suljettiin sisäilmaongelmien vuoksi syksyllä 2012.

Kirkollisveroprosentti säilyy entisellään

Jyväskylän seurakunnan kirkollisveroprosentti säilyy ennallaan myös ensi vuonna. Kirkkovaltuusto vahvisti veroprosentiksi 1,45. Taloussuunnitelman mukaan seurakunnan tulos vuosina 2019–2021 on 1,45 prosentin kirkollisverolla noin 2,2 miljoonaa euroa ylijäämäinen. Summassa ei ole huomioitu investoinneista syntyviä kustannuksia tai suunnittelukauden arvioituja satunnaisia tuottoja.

Kauppiesta Vaajakosken aluekappalainen

Vaajakosken aluekappalaisen virkaan on valittu Vaajakosken alue seurakunnan vt. aluekappalainen **Arto Kauppinen**. Kirkkovaltuusto teki päätöksen äänestyksen jälkeen. Kauppinen sai äänestyksessä 26 ääntä, **Päivi Kärkkäinen** kahdeksan ja **Pasi Riepponen** yhden äänen.

Vaajakosken aluekappalaisen virkaan oli määräaikaan mennessä viisi hakijaa. Aluekappalaisen virka tuli avoimeksi, kun **Hannu Huttunen** jäi eläkkeelle.

Jokanaisen-oikeus

Naisten ja miesten välinen tasa-arvokuilu työelämässä kasvaa huimaksi, kun tilannetta tarkastellaan koko maailman mittakaavassa. Ekumeeninen Vastuuviikko muistuttaa, että jokaisella on oikeus ihmisarvoiseen työhön ja toimeentuloon.

ELINA MANNINEN teksti
JARI KIVELÄ kuva

Työ on ihmisoikeus, todetaan kaikkia ihmiskunnan jäseniä koskevassa YK:n ihmisoikeusjulistuksessa vuodelta 1948.

Julistuksen mukaan jokaisella meistä on oikeus työhön, työpäivän vapaaseen valintaan, oikeudenmukaisiin työehtoihin sekä suojaan työttömyyttä vastaan. Jokaisella työtätekevällä on oikeus myös kohtuulliseen ja riittävään palkkaan – sekä samaan palkkaan samasta työstä.

Asian nostaa nyt tapetille Ekumeeninen Vastuuviikko, jonka tämän vuoden teema on naisten työ. Lokakuun lopussa vietettävän Vastuuviikon näkökulma aiheeseen on globaali.

– Teema on monin tavoin sekä mielenkiintoinen että haasteellinen. Naisten tekemä työhön ympäri meidät kaikkialla. Usein se on kuitenkin kansantalouden tilastoissa näkymätöntä ja sen tekijät

ovat vailla juridista suojaa. Tärkeä kysymys onkin, voivatko naiset vapaasti valita halunsa ja taipumustensa mukaista työtä ja ovatko he työssään tasa-arvoisia miesten kanssa, pohtii presidentti Tarja Halonen kampanjaan liittyvässä artikkelissaan.

» Naisten työllisyyden edistäminen vahvistaa kaikkienensa sekä yksilöiden että yhteiskuntien hyvinvointia.

Suomessa naisten työtilanne on varsin hyvä, ja naisten ja miesten osallistuminen työelämään lähes samalla tasolla. Toisaalta naiset työskentelevät noin kaksi kertaa miehiä yleisemmin osa-aikatoissa tai määräaikaisissa työsuhteissa, ja kokoaikatyössä naisten keskiansio

Vastuuviikon kumppanuusjärjestö Kirkon Ulkomaanapu tukee naisten ammattikoulutusta muun muassa Nepalissa.

on noin 16 prosenttia miesten ansioita alempi. Maahanmuuttajana naiset – erityisesti Euroopan ulkopuolelta tulevat – ovat myös usein työvoiman ulkopuolella.

Kun katse kohdistetaan koko maailmaan, työvoimaan lukeutuu 76 prosenttia miehistä ja vain 49 prosenttia naisista. Eniten työttömyys koettelee köyhissä yhteisöissä eläviä tyttöjä ja naisia. Lukemat naiset työskentelevät hyvin haavoittuvissa olosuhteissa, ilman työläisäädännön ja sosiaaliturvan suojaa.

– Ihmisoikeusnäkökulmasta on tärkeää kohdella miehiä ja naisia, tyttöjä ja poikia tasa-arvoisesti. Naisten työllisyyden edistäminen

vahvistaa kaikkienensa sekä yksilöiden että yhteiskuntien hyvinvointia, Halonen toteaa.

Presidentti Tarja Halonen listaa keinoja, joilla myös seurakunnat voivat toimia sukupuolten tasa-arvon ja naisten työn edistämiseksi. Naisia voi esimerkiksi kannustaa puhumaan, opettamaan ja esiintymään seurakunnassa. Tasa-arvon toteutumisesta toiminnassa voi tehdä anonyymin kyselyn. Tasa-ar-

vosta voi järjestää keskustelutilaisuuden tai koulutusta. Toiminnassa mukana olevia maahanmuuttajataustaisia naisia voi tukea itsenäisessä elämässä ja työllistymisessä.

– Tasa-arvotyö Suomessa ei poista sitä, että meidän on tunnettava vastuumme ja autettava muissa maissa eläviä. On pidettävä ääntä heikoimmassa asemassa olevista, vaadittava oikeudenmukaista kehityspolitiikkaa ja edistettävä naisten asemaa globaalisti.

▶ Ekumeeninen vastuuviikko on Suomen kaikkien kirkkojen ja monien kristillisten järjestöjen yhteinen ihmisoikeuskampanja, jossa kirkot toimivat oikeudenmukaisemman maailman puolesta. Vastuuviikkoa vietetään 21.–28.10.2018.

Familyroom tarjoaa helposti monenlaisia toimintamahdollisuuksia lapsiperhearkea eläville. Myös apukanavia ongelmatilanteisiin on tarjolla.

Ettei kukaan jäisi yksin

Digitaalinen perhekeskus Familyroom kokoaa seitsemän Jyväskylän seudulla toimivan seurakunnan perhetyön yhteen osoitteeseen. Tavoitteena on tarjota käyttäjälle nopea ikkuna toimintaan ja tukimuotoihin.

ELINA MANNINEN teksti
ALEXANDER DUMMER/
FAMILYROOM kuvituskuva

– Vauvakerhot, perhekerhot, muskarit, päiväkerhot, perheasiainneuvottelukusten tuki pariskunnille, parisuhdeviikonloput ja -leirit, listaa Jyväskylän seurakunnan lapsi- ja perhetyön työalasihteerit Ritva Parkkali kristillisen perhetyön muotoja.

Luettelo pitenee entisestään, kun mukaan otetaan kummeille ja isovanhemmille suunnattu toiminta. Kristillisen perhetyön muodot kattavat ydinperheen lisäksi myös laajennetun perheen.

– Perhetyöllä halutaan tukea kaikkia perheitä, lapsia, isiä, äitejä, kummeja ja isovanhempia. Ja kaikenlaiset perheet, millaisia ne kellenäkin ovat, ovat tervetulleita mukaan, Parkkali summaa.

Lokakuun alusta lähtien kristillisen perhetyön tapahtumat ja yhteystiedot löytyvät aiempaa helpommin, kun seitsemän Jyväskylän seudulla toimivaa seurakuntaa jul-

kaisi uuden digitaalisen perhekeskuksen osoitteessa familyroom.fi. Yhteistyössä on mukana myös Jyväskylän kaupunki.

– Koko projekti lähti liikkeelle siitä, että halusimme perhetyön viestintään asiakaslähtöisyyttä. Kaikilla meillä tekijöillä on ollut sellaisia kokemuksia, ettemme ole löytäneet vinkkejä, apua tai tukea silloin kun niitä olisi tarvittu, kertoo Familyroomin koordinaattori Nina Maarit Partanen.

– Seurakunnilla on valtavasti laadukasta toimintaa, mutta tämän päivän nuoret eivät välttämättä lue tapahtumailmoituksia lehdistä tai tule nettisivuillemme. Familyroomin tavoite on jalkautua nuorten ja perheiden arkeen, Parkkali täydentää.

Visuaalisesti näyttävän, helppokäyttöisen, mobiililaitteille suunnitellun Familyroomin avainsana onkin saavutettavuus. Palvelu ei tuo mukanaan varsinaisesti uutta toimintaa, kun seitsemän Jyväskylän seudulla toimivaa seurakuntaa jul-

se vahvistaa yhdessä tekemisen kulttuuria.

– Asian voi muotoilla niin, että teemme yhdessä yhteistä työtä. Jyväskylän seudun lapset, nuoret ja perheet ovat meidän kaikkien kohderyhmiä, ja heille haluamme yhdessä luoda ja tarjota matalan kynnyksen palveluita, Parkkali sanoo.

» Perhetyöllä halutaan tukea kaikkia perheitä, lapsia, isiä, äitejä, kummeja ja isovanhempia.

Jyväskylän kaupunki on ollut hankkeessa mukana alusta asti. Familyroomin sisällöt yhdistetään kaupungin oman, perheille suunnatun tietopalvelun Perhekompassin kanssa, ja tekninen alusta on yhteinen. Familyroomin rahoitus tulee valtakunnallisen Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjel-

man (LAPE) Keski-Suomen hanke- rahoituksesta.

Seurakuntien ja kaupungin yhteishanke on herättänyt mielenkiintoa eri puolilla Suomea, aina sosiaali- ja terveysministeriötä myöten.

– Missiomme on, ettei yksikään perhe jää yksin, varsinkaan ongelmatilanteissa. Tämä ei koske vain Jyväskylää, vaan tästä voisi hyötyä koko Suomi. Hankehakemusta tehdessä olemme laatineet tarkat määritelmät ja mallinnukset, joten tästä on seuraavan paikallisen toteuttajaporukan huomattavasti helpompi lähteä liikkeelle, Parkkali kannustaa.

Vaikka hanke on vaatinut myös lukuisia vapaaehtoistyöntekijä, Partasesta seurakuntien perhetyötä on hyvä markkinoida. Oma tausta on liike-elämässä, mutta kristillinen perhetyö on tullut tutuksi äidin näkökulmasta.

– Henkilökohtaisesti minua ovat koskettaneet paljon esimerkiksi ne tutut hengelliset lastenlau-

lut, joita kerhoissa ja muskareissa on laulettu. Ne voivat tuoda rohkaisua ja turvaa aina aikuisuuteen saakka. Tällaisen kristillisen perinteen mahdollistaminen myös omille lapsille on tuntunut todella tärkeältä.

Tiesitkö?

- Kristillinen digitaalinen perhekeskus osoitteessa familyroom.fi
- Välittää Jyväskylän seudun lapsiperheille suunnattuja palveluita ja tukea.
- Hankkeessa mukana olevat seurakunnat: Jyväskylän seurakunta, Jyväskylän helluntaiseurakunta, Jyväskylän Vapaaseurakunta, Jyväskylän ortodoksinen seurakunta, Jyväskylän adventtiseurakunta, Pyhän Olavin seurakunta, Muuramen seurakunta.

Hengissä

Jalkoja pesemään

Ei palvelija ole herransa suurempi, eikä lähettiläs lähettäjänsä suurempi. Nöyryyttäkö tässä opetetaan opetuslapsille?

Kyllä Jeesus odottaa opetuslapsiltaan nöyrää mieltä. On kuitenkin tärkeää huomata, minkälaisessa tilanteessa nämä sanat kuulaa. Jeesus on jättänyt yhteisen ruokapöydän, riisunut vaatteensa, pukeutunut orjan asuun ja polvistunut opetuslastensa likaisen varpaiden luokse niitä pesemään. Jokaisen jälkparin kohdalla Mestarin kädet tekevät näkyväksi ilosanoman.

Kaikkivaltias on luopunut paikastaan pestäkseen minut syyllisyydestä. Jeesuksen sanat kutsuvat jatkamaan työtä Isän tahdon toteutumiseksi.

Kuka on tekstin mainitsema lähettäjä ja kuka lähettiläs?

Opetuslapset saavat arvonimensä apostoli kreikan kielen lähettilästä tarkoittavasta sanasta, jota tässäkin raamatunkohdassa käytetään. He saavat Jeesukselta lähetyksensä, joka kuuluu aina sen toisen kristillisen pesuhetken yhteydessä.

Toisaalta Jeesus opettaa toistuvasti itse tekevänsä lähettäjänsä, Isän, tahdon mu-

kaan. Myös seurakunta kutsuu ja lähettää palvelijansa. Lähettäjä ja lähtevien ketju jatkuu.

Miksi pääsiäiseen viitataan kirkkovuodessa jo nyt?

Tarkkaan ottaen elämme nyt pääsiäisen jälkeistä aikaa. Hiljaisen viikon tapahtumissa on hyvä viipyä myös syksyllä. Johannes keskittyy kertomaan Jeesuksen ristinkuolemalla edeltävän vuorokauden tapahtumista noin seitsemän luvun verran. Vietämme siis usein aikaa viimeisellä aterialla ja lähellä ristiä.

Tekstissä puhutaan paljon lähettämisestä. Mihin tehtävään Jeesus ihmisii lähettää, ja miksi?

Sanoisin lyhyesti, että jalkoja pesemään. Jäkamaan siitä, mitä on saatu, kertomaan siitä, mitä Jeesus on tehnyt ja rakastamaan sillä rakkaudella, joka heidät on pysäyttänyt. Silloin jonkun ruokapöydän äärellä tänäänkin voi uudelleen kirkastua kumartuneen Kristuksen armo.

Tämän sunnuntain saatteessa sanotaan myös että kristitty on Kristus lähimmäl-

Evankeliumi Joh. 13: 16–20

Jeesus puhui opetuslapsilleen:

”Totisesti, totisesti: ei palvelija ole herransa suurempi eikä lähettiläs lähettäjänsä suurempi. Kun te tämän tiedätte ja myös toimitte sen mukaisesti, te olette autuaat.

Minä en sano tätä teistä kaikista. Tiedän kyllä, ketkä olen valinnut. Tämän kirjoitusten sanan on käytävä toteen: ”Ystäväni, joka söi minun pöydässäni, on kääntynyt minua vastaan.” Minä sanon tämän teille jo nyt, ennen kuin ennustus toteutuu, jotta sen toteutuessa uskoisitte, että minä olen se, joka olen. Totisesti, totisesti: joka ottaa vastaan sen, jonka minä lähetän, ottaa vastaan minut, ja joka ottaa minut vastaan, ottaa vastaan sen, joka on minut lähettänyt.”

selleen. Avaa tätä vähän.

Kukaan ei voi korvata Kristusta syntien sovitajana, mutta tuomme toisiamme Jumalan luokse silloin, kun meidän sanojamme ja tekojamme ohjaa se sydämen asenne, joka Kristuksen tavoin kysyy Lähettäjäme tah-

Seurakuntapastori Miika Mäkinen saarnaa Vaajakosken kirkossa su 14.10. klo 10.

Mikä sinulle on keskeistä tässä tekstissä? Voisin tänään tehdä ainakin kolme asiaa: rukoilla heidän puolestaan, joita olemme seurakuntana lähettäneet maailmalle, miettiä, keitä ovat ne, joiden luokse Jumala minut lähettää ja vielä uskoa, että minäkin saan olla ”se, joka ottaa vastaan” Hänet.

Taivaan ja maan välillä

Tuntuuko siltä, että kaipaat tilaa hengittää ja että jokin itsessä pitäisi saada liikkeelle, kohti uutta? Ehkä on aika tehdä pieni pyhiinvaellus. Pyhiinvaeltajan varusteet kertovat matkanteosta, ja joka askeleelle löytyy lohduttava raamatunkohta.

ANU HEIKKINEN teksti ja piirroksat
ANTTI PEKKA VILKKO valokuva

Pyhiinvaellukselle päästäkseen ei tarvitse välttämättä lähteä kaukaisiin, ikaikaisiin kohteisiin kuten Santiago de Compostelaan tai Jerusalemiin. Lähimetsä tai mökin laitusrinnokka riittää. Pyhiinvaelluksen voi tehdä oikeastaan missä vain, jopa oman mielensä poluilla.

– Perinteisesti pyhiinvaellus tapahtuu aina suhteessa pyhään, kuinka sen kukin sitten ymmärtää. Siinä kuljetaan ulos itsestä kohti jotakin suurempaa, elämän merkitystä ja uudistumista, sanoo hiippakuntasihteeri, pastori ja psykoterapeutti **Jaana Räntilä**.

Pyhiinvaelluksen voi Räntilän mukaan tehdä, vaikka ei kokisi itsessään suurta hengellisyyttä tai hurskautta. Sen sijaan tosisaan on hyvä olla, että jaksaa kulkea syvemmälle sisimmässään.

– Matka alkaa sisäisestä kutsusta. On halu löytää itsensä laajemmin ja syvemmin, tarkistaa suuntaa sekä saada uutta ymmärrystä itsestään, ihmissuhteistaan ja suhteestaan Jumalaan.

Pyhiinvaellus on vuosituhantinen uskonnollinen perinne, joka on viime vuosina löydetty uudelleen myös länsimaissa. Pyhiinva-

ellus on paitsi matka johonkin pyhänä pidettyyn paikkaan, myös tapa etsiä syvempää yhteyttä Jumalaan ja omaan sisimpäänsä.

– Nykypäivän elämänmenossa on monia sellaisia piirteitä, jotka saavat ihmiset kaipaamaan merkitystä ja sen löytämistä, minkä varassa viime kädessä elää. Moniarvoisen yhteiskunta ei enää tarjoa itsestään selviä totuuksia, jotka kaikki saisivat perintönä, Jaana Räntilä sanoo.

” Matkanteko tähtää vanhasta luopumiseen, jotta uusi mahdollistuisi.

Monesti konkreettiselle pyhiinvaellukselle lähdetään elämänvaiheessa, jossa tarvitaan uutta näkökulmaa tai ollaan siirtymässä uuteen. Pyhiinvaellus voi olla yhteisöllinen kokemus, mutta sen voi mainiosti tehdä yksinkin.

– Moni lähtee pyhiinvaellukselle esimerkiksi avioeron jälkeen, mutta aina me työtämme jotakin, vaikka ei olisi suurta elämäntilaa. Matkanteko tähtää vanhasta

luopumiseen, jotta uusi mahdollistuisi.

Usein halu uudistua nousee kaipauksesta, joka saa kulkemaan kohti päämäärää. Aina ihminen ei edes tiedä, mitä kaippaa, sisimmässä vain tuntuu tyhjältä tai levottomalta.

– Vanha kristillinen ajatus on, että meidän kaipuamme on vastausta siihen, että Jumala kaippaa meitä ensin.

Räntilän mukaan ihminen oppii parhaiten tunnistamaan tunteitaan, toiveitaan ja tarpeitaan suhteessa, jossa itseään voi peilata toiseen. Pyhiinvaelluksella peilinä toimii Jumala.

– Kulkiessa voi käydä läpi asioita, jotka ovat jääneet omassa elämässä pieniksi, vanhoiksi ja kuluneiksi. Samalla voi luopua asioista, joilla ei enää ole merkitystä.

Jaana Räntilän mukaan pyhiinvaellus on prosessi, jolla on useimmiten tietoinen alkua ja loppu. Vaikka pyhiinvaelluksen voi tehdä myös aivan tutussa ympäristössä, sen tekemisessä auttaa pieni etäisyys tavanomaisesta ja arkisesta.

Rauhallinen ympäristö kuten luonto ohjaa keskittymään. Kristillisessä näkökulmasta jo luonto itsessään julistaa Jumalan suuruutta ja hyvyyttä.

– Menen usein rauhoittumaan meren rannalle, missä näkee kauas. Samanlaista rauhaa voi kokea myös järven rannalla tai

korkealla näköalapaikalla, josta avautuvat laajat maisemat.

Vanhat rakennukset, kirkot ja kappelit voivat olla hyviä pyhiinvaelluksen ympäristöjä. Myös hautausmaat ovat hyviä paikkoja pohtia sitä, miten kaikki on katoavaa ja mikä merkitys on tällä hetkellä, joka ei ole vielä kadonnut.

– Minua ravitsee kaikki vanha, joka kutsuu pinnalta syvemmälle ja kertoo, että ohikiitävän kronologisen ajan läpi kulkee toinen aika, Jumalan ikuinen aika. En ole vain tikittävän kellon orja, vaan minulla on elämässä syvempiä juuria.

Pyhiinvaeltajaa auttaa Räntilän mukaan prosessi, jolla on useimmiten tietoinen alkua ja loppu. Vaikka pyhiinvaelluksen voi tehdä myös aivan tutussa ympäristössä, sen tekemisessä auttaa pieni etäisyys tavanomaisesta ja arkisesta.

Rauhallinen ympäristö kuten luonto ohjaa keskittymään. Kristillisessä näkökulmasta jo luonto itsessään julistaa Jumalan suuruutta ja hyvyyttä.

– Menen usein rauhoittumaan meren rannalle, missä näkee kauas. Samanlaista rauhaa voi kokea myös järven rannalla tai

– On hyvä kysyä, missä tällä hetkellä elä-

mässäni olen, mikä on totta minulle tässä ja nyt, missä Jumala on tässä kaikessa, mikä on suhteeni häneen ja mihin hän minua kutsuu.

Kävellessä voi toistaa lyhyttä raamatunkohtaa, sovittaa sen askelten tahtiin ja kysellä, mitä Jumala haluaa sen kautta sanoa.

” On hyvä kysyä, missä tällä hetkellä elämässäni olen, mikä on totta minulle tässä ja nyt.

Päivän tapahtumat voi myös vaeltaa läpi Jumalan edessä. Mielessä voi käydä läpi vaikeita asioita sekä ilon ja voiman lähteitä, pyytää ja antaa mieleensä anteeksi, kiittää Jumalaa kaikesta hyvästä sekä pyytää siunasta ja voimaa tuleviin päiviin.

– Samalla on hyvä mietiskellä raamatunkohtia rukouksen tavoin. Esimerkiksi psalmin 23 äärellä voi pohtia, mitkä ovat olleet omassa päivässä vihreitä niittyjä tai pimeitä laaksoja. Siten sana pääsee laskeutumaan sydämeemme ja saa mahdollisuuden toimia.

Lomat ovat luontevia aikoja pyhiinvaeltajan mielentilan saavuttamiseen, mutta kuinka löytää lepo myös arjen kiireiden ja huolten keskellä? Räntilän mukaan koko elämä voi olla pyhiinvaellusta, jos sen tekee tietoisena suhteestaan Jumalaan.

– *Raamattu*, rukous, ehtoollinen ja uskovien yhteys syventävät suhdettamme Jumalaan. Jos niille varaa aikaa, se pitää meidät pyhiinvaeltajina.

Pyhiinvaelluksen kokemuksia voi harjoitella pienin askelin. Työmatkalla voi kulkea metsikön tai puiston läpi, muistaa Jumalan läsnäolon ja lausua pienen rukouksen. Hiljentyä voi myös pyörällä tai autolla ajaessa. Ruokatunnilla voi hakeutua rauhalliseen paikkaan, bussipysäkillä tai vaikka kauppareissulla voi etsiä mielestään raamatunkohdan.

– Arkeen on hyvä luoda hengitystaskuja, joissa tietokoneen, kännykän, työn ja perheen vaatimukset ovat hetken kauempana. Näissä hetkissä voi kuulostella itseään ja Jumalaa ja sanoa, että tässä olen sinun kanssasi ja sinä olet minun kanssani, Jumala, tässä me kohtaamme.

Myös kotiin voi rakentaa pienen tilan, joka muistuttaa Jumalan läsnäolosta arjessa. Se voi olla vaikka ikoni seinällä tai pihalla kasvava puu, jonka juurella hiljentyä.

Santiago de Compostelan reitin maisemat ovat vehreitä. Pyreneiden jälkeinen maasto muuttuu vähitellen kumpuilevaksi peltomaaksi.

Pyhiinvaeltajan varusteet

HITAUS

Kengät ovat pyhiinvaeltajalle hitauden vertauskuva. Ne ohjaavat oikealle tielle ja hidastavat kiirettä. ”Sinun puoleesi minä käännyin – opeta minulle tie, jota kulkea!” (Ps. 143:8)

VAPAAUS

Sauva ohjaa pyhiinvaeltajaa vapauteen. Se suojelee vihollisilta ja vääriä ajatuksilta. ”Sinä suojelet minua kädelläsi, johdatat paimensauvallasi.” (Ps. 23:4)

HUOLETTO-MUUS

Hattu edustaa huolettomuutta. Se suojelee pyhiinvaeltajan päätä auringon paahteelta ja pahoilta ajatuksilta. ”Tutki minut, Herra, koettele minua, tutki sydämeni ja ajatukseni.” (Ps. 26:2)

YKSINKERTAISUUS

Viitta on yksinkertaisuuden vertauskuva. Se suojaa sateelta ja kovilta sanoilta. ”Sinun vaatteenas on kirkkaus ja kunnia, valo ympäröi sinut kuin viitta.” (Ps. 104:1–2)

JAKAMINEN

Laukku muistuttaa jakamisesta. Siinä pyhiinvaeltaja kantaa ruokansa ja muut välttämättömät tarvikkeet. Laukku avataan jakamaan omastaan tarvitseville. ”Herra ravitsee nääntyvän, hän täyttää nälkäisen hyvillä antimilla.” (Ps. 107:9)

HILJAISUUS

Simpukka kertoo hiljaisuudesta. Se ohjaa pyhiinvaeltajaa pois metelistä hiljaisuuteen ja hyviin ajatuksiin. ”Sinä hallitset meren pauhun, tynnyttät aaltoien tyrskyn.” (Ps. 89:9)

RUKOUS

Lyhty muistuttaa rukouksesta. Se valaisee ympäristöä, sisintä sekä tietä pyhän lähteille. ”Sinun sanasi on lamppu, joka valaisee askeleeni, se on valo minun matkallani.” (Ps. 119:105)

Buen Camino, hyvää tietä

Pastori Jorma Vilkon pitkäaikainen unelma pyhiinvaelluksesta toteutui, kun hän vaelsi syyskuussa Santiago de Compostelan reittiä 173 kilometriä 11 päivän aikana.

MINNA PALOVAARA teksti

Santiago de Compostela on kuuluisa ja suosittu pyhiinvaelluskohde. Uskotaan, että siellä sijaitsee apostoli Jaakobin hautauspaikka. Reitti on ollut yksi merkittävimmistä kristillisistä pyhiinvaellusreitteistä keski-ajalta saakka.

Jorma Vilkon vaellus alkoi Ranskasta Pyreneiden vuoriston Saint-Jean-Pied-de-Portin kylästä. Reitin varren kylissä ja kaupungeissa kirkollinen elämä tuntui nivoutuvan arkeen. Joka kylässä isomman tai pienemmän kirkon kellot kertoivat ajan kulumisesta.

Vilko käyttä näkövammansa vuoksi valkeaa keppiä. Vaelluksella opas piteli kepin toista päätä, ja Vilkon vapaassa kädessä vaellussauva vakautti askellusta. Valkoinen keppi herätti kiinnostusta ja kannustusta. Ihmiset olivat ystävällisiä.

– Pääsimme majoittumaan ruuhkasta huolimatta ja saimme erityisen hyvää kohtelua, Vilko muistaa. Jorma Vilko aisti luontoa reitin varrel-

la – tuoksua, ääniä ja auringon lämpöä. Ilmassa tuoksuivat anis ja vuoristomänty. Matkakumppanit kuvailivat vehreitä maisemia, jotka muuttuivat vähitellen kumpuilevaksi peltomaaksi. Vastaan tuli viinitarhoja ja oliivilehtoja. Lyhyet nousut ja jyrkät laskut muistuttivat kristityn vaelluksen mutkia, myötäileitä ja ylämäkiä.

– Reitti ja luonto sen ympärillä olivat ihmeelliset. Toisinaan kuljimme kuin vihreässä tunnelissa, kun puiden oksat kaareutuivat tien ylle. Nautin hiljaisuudesta ja lintujen laulusta, vaikka vaeltajia riitti toisinaan jonoksi asti.

Simpukkamerkkejä reitin varrella oli helppo seurata eikä eksymisen vaaraa ollut. Reitti vaihteli kärrytiestä sorastettuun polkuun ja asfalttietehen, eikä vaatinut kulkijalta huippukuntoa. Kokemus oli erilainen kuin tavallinen vaellus. Reitillä matka tuntui tärkeämmältä kuin päämäärä. Vaeltajat toivottivat toisilleen Buen Camino, hyvää tietä.

Kävellessä oli aikaa ajatella, ja matkan hengellinen ulottuvuus ja hiljaisuus nostivat Vilkolle pohdittavaa pitkäksi aikaa.

Lapsi teki itsemurhan, elämä jatkuu

Paula-Maaria Itäniemellä on kuusi elävää ja yksi kuollut lapsi. Kolme vuotta sitten esikoinen Joonatan surmasi itsensä 11-vuotiaana.

MINNA PALOVAARA teksti
JOONAS HARTIKAINEN kuva

Oman lapsen itsemurha ei tullut Paula-Maaria Itäniemelle yllätyksenä. Hän oli pidellyt itsetuhoista lasta sylissään ja odottanut ambulanssia monta kertaa.

– Joonatanin elämä oli ihan pienestä asti aika hirveätä. Se olisi silti voinut päättyä vielä huonomminkin. Hän ei koskaan elänyt psyykkisesti tervettä elämää.

Joonatanilla oli syntymästä asti laajoja neuropsykiatrisia ongelmia. Myöhemmin arveltiin, että hänellä oli kaksisuuntainen mielialahäiriö ja rinnakkaispersoonan piirteitä. Kaiken päälle tulivat ADHD ja masennus. Pojalla oli tunne-elämältään todella vaikea olla.

– Joonatan oli lämmin, ihana ja rakastava. Hän halusi kaikille hyvää. Mutta kun kohtaus tuli päälle, hän oli täysin arvaamaton ja äärimmäisen väkivaltainen ja vaarallinen, Itäniemi muistaa.

Asiantuntijat eivät pitkään uskoneet, mitä vanhemmat kertoivat pojan käytöksestä. Ajateltiin, että he liioittelevat eivätkä tiedä, mikä on normaalia. Sanottiin, että perheessä on vanhemmuus hukassa. Väitteet kumoutuivat joka kerta, kun Joonatanin tilannetta tutkittiin syvällisemmin.

– Lapsen psykologisissa ongelmissa syy työnnettään helposti kasvatuksen piikkiin. Sanoisin, että valtaosa ammattilaisista ajattelee niin.

Joonatania siirreltiin hoitoyksiköistä toiseen, ja ammattilaiset olivat keinottomia. Vihdoin erittäin vaativahoidosten alaikäisten hoitoyksikössä tunnuttiin tietävän, mitä Joonatanin kanssa tehdään. Ajateltiin, että tilanne on menossa parempaan suuntaan. Joonatan oli kuitenkin tehnyt ratkaisunsa ja valmisteli tekoaan. Hän ei siinä vaiheessa enää uskonut, että kukaan voi auttaa.

Pahinta oli pirstaleinen hoito. Joonatan ei päässyt vammaispalveluiden piiriin, vaikka oli selkeästi vammainen. Vanhemmat joutuivat taistelemaan kaikesta avusta.

– Joonatanista ei olisi tullut tervettä, vaikka hän olisi saanut alusta asti oikeaa hoitoa, tuskin koskaan työkykyistä. Aavistinkin, että hänen tiensä käy joko vankilaan tai hautausmaalle, Itäniemi sanoo.

Joonatan oli älykäs lapsi ja osasi toimia suunnitelmallisesti nuoresta iästään huolimatta. Perhe ei tunne vihaa tai katkeruutta hoitoloitosta kohtaan.

– Siellä tehtiin erittäin hyvää työtä, varmasti kaikki mitä voitiin. Eivät he pystyneet ennustamaan tai estämään tapahtunutta. Lapsi oli 20 minuuttia valvomatta, ja se riitti. Teko oli erittäin suunniteltu.

Joonatan oli tunne-elämältään nelivuotiaan tasolla, mutta henkisesti kypsä.

– Kärsimys ei jalosta mutta kypsyyttä. Joonatan teki tekonsa sen vuoksi, ettei hän sattutaisi muita. Hän ei enää kestänyt elämänsä ja näki itsemurhan ainoana vaihtoehtona, Itäniemi sanoo.

Hautakiveen hiekkapuhalletussa kuvassa Joonatan kiipeilee kotipihaan puussa. Hauta on tärkeä paikka, ja siellä käydään usein. Tällä kertaa Astrid-sisko pääsi mukaan. Kaksivuotias on syntynyt isoveljen kuoleman jälkeen.

Joonatan oli poikkeuksellisen nuori itsemurhan tehnyt. Vaikutti siltä, että vieraille tapahtuma oli suurempi järkytys kuin perheelle ja läheisille. Perhe joutui surunsa keskellä tukemaan muita – jopa kriisityöntekijöitä.

» Osa ihmisistä ajattelee, että itsemurhan tehnyt ei voi päästä taivaaseen.

Osa läheisistä ei halunnut kohdata tapahtunutta ja otti etäisyyttä. Se tuntui loukkaavalta. Vieraiden suhtautuminen ei niin koskettanut.

Itäniemi ajattelee, että sureva ihminen pitää kohdata eikä väistää. Tulisi kuunnella eikä kieltää puhumasta. Jotkut ovat halun-

neet käyttä kiertoilmauksia kuolemasta tai kuolemansyystä. Itsemurha on myös hengellisesti hankala asia.

– Osa ihmisistä ajattelee, että itsemurhan tehnyt ei voi päästä taivaaseen. Sellaisia hölmöjä tai kömpelöitä kommentteja on kuulunut. Se on tyrmistyttävää. Jumala olisi aika julma, jos antaisi ihmiselle sellaisen elämän kuin Joonatanilla oli ja sitten sanoisi, että mitä et kestänyt. Minä uskon, että Joonatan pääsi taivaaseen. Oma uskoni kantaa.

Itäniemi paneutui hautajaisjärjestelyihin. Hautajaisten jälkeen perhe keskittyi tarkoituksellisen normaaliin elämään neljän jäljelle jääneen lapsen kanssa. Kesä vietettiin, kuten oli suunniteltu.

Perhe on saanut ammattilaisilta keskusteluapua. Jyväskylän lastenpsykiatria oli tärkeä tuki jo Joonatanin kanssa, ja muut perheen lapset ovat saaneet kukin vuorollaan käsitellä suruaan siellä. Lapsilla suru on noussut pintaan varsinkin silloin, kun he

ovat lähestyneet Joonatanin ikää kuoleman hetkellä. Nyt perheen lapsista jo kaksi on elänyt vanhemmiksi kuin Joonatan.

Itäniemen keino selvittää on ollut puhuminen. Hän hakeutui myös Facebookin vertaistukiryhmiin. Aivan saman kokeneita ei sieltäkään löytynyt.

» On selvittävä ja mentävä eteenpäin, koska ei ole muuta vaihtoehtoa.

Itsemurhan tehneiden läheiset tuntevat monesti syyllisyyttä tapahtuneesta, mutta Itäniemi ei missään tilanteessa suostunut syyttämään itseään. Hän taisteli koko pojan elämän ajan tälle hoitoa ja apua. Perhe teki

kaikkensa Joonatanin eteen ja eli pojan ehdoilla.

– Joskus tuntuu, että olen selvinnyt tästä liiankin hyvin. On kuitenkin myös muita, jotka eivät ajattele koko elämän olevan tapahtuneen vuoksi pilalla. Lapsen itsemurhasta voi selvittää, vaikka sitä ei voi unohtaa. Elämän ei tarvitse pysähtyä pitkäksi aikaa, jos on jotakin muuta pitämässä kiinni elämässä.

Itäniemi itki suruaan alussa monta kertaa päivässä. Jossain vaiheessa itku tuli päivittäin. Vihdoin saattoi kuluu kokonainen päivä ilman itkua. Perheen muut lapset toivat valoa ja iloa elämään. Heistä oli pidettävä huolta, ja arjen oli jatkettava. Syksyn tultua Itäniemi alkoi odottaa lasta. Ilo raskaudesta ja uuden odottaminen auttoivat.

– Ihmiset sanovat, että he eivät ikinä selviä samassa tilanteessa. On selvittävä ja mentävä eteenpäin, koska ei ole muuta vaihtoehtoa. Suruun ei voi jumittaa.

Joonatan elää muistoina mukana perheen arjessa. Joonatanin kuvia, askarteluja ja muistoesineitä on esillä pianon päällä ja seinillä. Hauta on lähellä, kävelymatkan päässä. Se on tärkeä paikka, ja siellä käydään usein, mutta enää ei ole pakko käydä joka päivä.

– Ei se poika siellä ole kuitenkaan. En voi hoitaa poikaa enää, mutta hautaa voin hoitaa ja laittaa kauniiksi, Itäniemi toteaa.

► Musiikki- ja runoilta läheisensä itsemurhan kautta menettäneille pe 16.11. kello 18.00 Korpilahden kirkossa. Runoja ja musiikkia surusta, kaipauksesta ja epätoivosta.

► Itsemurhan tehneiden muistopäivää vietetään 18.11. Suomessa tehdään keskimäärin kaksi itsemurhaa päivässä.

Ensimmäinen kesä

Pilven reunahahtuvat
Valuvat maata hipoen
Peilikuva hajoo laineisiin.

Matkalla kummityön rippijuhlisiin
haimme leikkipyyssyn,
joka unohtui puoli vuotta sitten.
Juhlan jälkeen poliisit ajoivat pihaan.
Ennen sanaakaan sydämessämme tiesimme:
pyssy on nyt osa perintöä.

Olen sijannut arkuun Angry Birds -lakanat,
Pukunut lapseni vauhdissa
rähjäntyneisiin lempivaatteisiin,
Suudellut jäähtynyttä otsaa,
kunnes kylmyys jäi polttamaan huuliani,
Leikannut hiustupsun tietämättä,
mitä sille teen.

Ja kun en enää muuta voinut,
Peittelin kauniit kasvat lakanan reunan alle,
Istuin ruumisauton kyydissä
kotikylän sorateilla
Ja hyväksyin täysin lapseni ratkaisun.

Olen taluttanut muut lapset arkun ääreen,
Ottanut nuorimmaisen syliin,
että hän yltää vielä katsomaan isoveljeä,
Lohduttanut tyttöä, joka yhtäkkiä kantaakin
vanhimman lapsen painavaa viitaa.

Nostin valkoisen kannen paikalleen,
Suljin ruuvit, Lopullisesti.

Olen heittänyt arkulle kourallisen multaa,
katsonut, kuinka se peittyi vähän kerrallaan,
Olen laulanut lapselleni viimeisen kerran
"siellä murheen ja surujen taukovi vuo,
Ikilohdutus virtalee".

Kesäseuroissa otin vastaan halauksia,
lujia kädenpuristuksia, vakavia katseita.
Olen vastannut lukemattomiin kysymyksiin,
Katsonut hetken pois itseäni kooten,
Pohtinut kuka kysyjistä kestää totuuden,
Kuka ansaitsee sen kuulla.

Kävimme uimarannalla
aina kun mahdollista,
Nauroimme vesileikkien keskellä
kuin ennenkin,
Ja pois lähtiessämme
piirsin rantahiekkaan nimen ja sydämen.

Olen vienyt elävät lapseni Tukholmaan,
Rutistanut heitä Jubibackenin satujunassa,
Kun Kaarle otti Joonatanin selkään ja hypäsi
"Minä näen Nangilman valot, minä näen!"
Olen pohtinut nimeä ja ennettä,
Sankaruuden värejä.

Kotona lajittelimme tavaroita
Ja aina niitä löytyy lisää ja lisää
Lapset pukeutuvat isoveljen paitoihin, kenkiin,
Lohdullisen suuriin.
Tietokoneen näytöltä minua katsoo
hymyn odotus.

Olen käyttänyt kahdessa kuukaudessa
kahdeksankymmentä euroa hautakymttilöihin,
Sillä jonkun täytyy valvoa lapseni unta
"pois pahan pyyhin mielestä sun".

Ja kesäiltana ajoin huilun
kanssa hautausmaalle,
Soitin kehtolaulun toisensa perään
Ja itku katkoi sävelmiin vibraattoja.

Paula-Maaria Itäniemi

Edelläkävijänä ympäristöasioissa

Ilmastomuutosten hillitseminen on keskeinen tavoite suurimmalle osalle seurakuntavaaliehdokkaista.

KIRKON VIESTINTÄ teksti
HENRI KÄHKÖNEN kuva

Seurakuntavaalien ehdokkaat pitävät ilmastomuutosta ja ympäristövaikutuksia keskeisenä kysymyksenä kirkollisessakin vaikuttamisessa. Enemmistö ehdokkaista (86 %) toivoisi kirkon toimivan edelläkävijänä oman toimintansa ilmastovaiikutusten nopeassa vähentämisessä.

Kaksi kolmasosaa ehdokkaista on myös sitä mieltä, että ilmasto- ja ympäristökysymysten tulisi olla esillä kirkon omassa sanomassa ja yhteiskunnallisessa vaikuttamis-työssä. Tiedot käyvät ilmi seurakuntavaalien vaalikoneesta.

Samaa sukupuolta olevien kirkol- lista vihkimistä kannattaa 44 prosenttia ehdokkaista, mikä on huomattavasti suurempi osuus kuin nykyisistä luottamushenkilöistä.

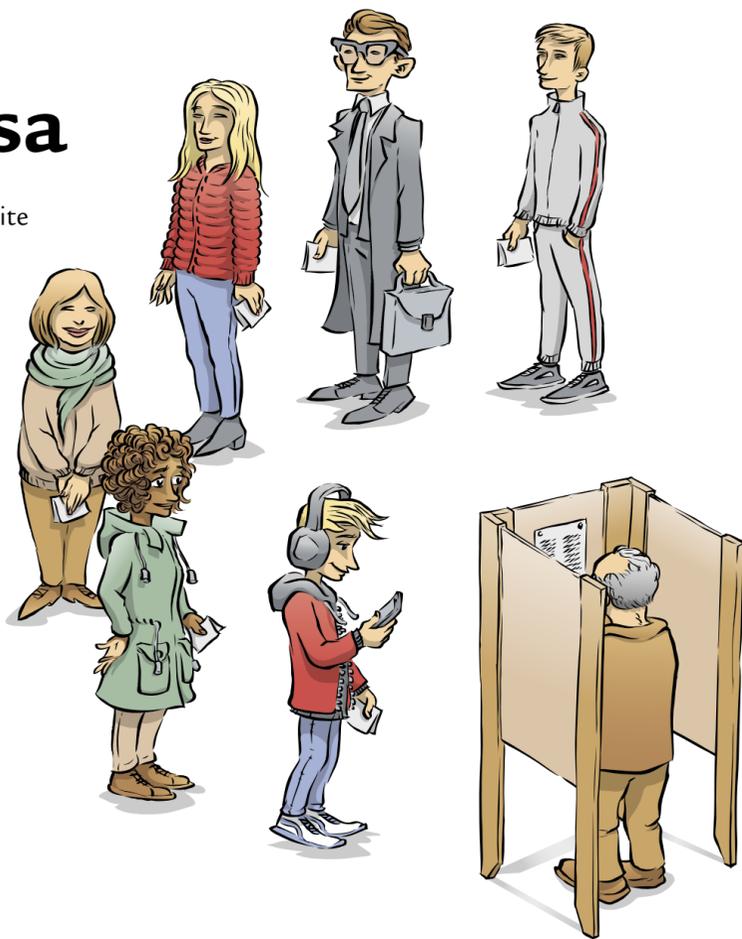
Kirkon tutkimuskeskuksen vuonna 2015 tekemässä kyselyssä vihkimistä kannatti 25 prosenttia luottamushenkilöistä. Ehdokkaista hieman yli puolet on sitä mieltä,

että kirkon tulisi edelleen vihkiä avioliittoon vain mies ja nainen. Lähes puolet (49 %) on ainakin osittain sitä mieltä, että papeille tulisi sallia vapaus omantuntonsa mukaan vihkiä tai olla vihkimättä avioliittoon samaa sukupuolta olevia pareja.

Vaalikoneessa kysyttiin myös ehdokkaiden kantaa eutanasian laillistamiseen. Lievä enemmistö on sitä mieltä, että kirkon ei tulisi vastustaa eutanasian laillistamista, koska joissakin tilanteissa eutanasia voi olla perusteltu ratkaisu. Kielteistä kantaa eutanasiaan puoltaa 42 prosenttia ehdokkaista.

Marraskuussa järjestettävissä seurakuntavaaleissa on yli 16 000 ehdokasta. Heistä 5 000 on tähän mennessä vastannut vaalikoneen kysymyksiin. Vastausaikaa on 19.10. asti.

Seurakuntavaalien vaalikone: www.seurakuntavaalit.fi/vaalikone

Ehdokkaiden numerot Jyväskylän seurakunnan seurakuntavaalissa

I Sosiaalidemokraattien ja sitoutumattomien vaali- ja ehdokaslista: 2 Ahola Irmeli, 3 Fagerlund Marja, 4 Hirvensalo Antti, 5 Hynnen Marjatta, 6 Jäsberg-Jokinen Annikki, 7 Junttila Pirjo-Liisa, 8 Jurvanen Leena, 9 Kaukonen Anna, 10 Kelderer Mika, 11 Koskinen Esko, 12 Lahtinen Aarno, 13 Luukkonen-Kytömäki Jaana, 14 Miettinen Marge, 15 Muhonen Siiri, 16 Muurinen Tarmo, 17 Oinonen Outi, 18 Reinikainen Pertti, 19 Ruotonen Leena, 20 Savolainen Meeri, 21 Summelles Kalle,

22 Tuikkanen Ellen, 23 Tuohimaa Eija, 24 Uutela Leena, 25 Viitanen Eija, 26 Virtanen Satu-Maria, 27 Vähäajkkä Kirsi, 28 Väliniemi Tuulikki.

II Sydän vasemmalla & sitoutumattomat -ehdokaslista: 29 Ahonen Kimmo, 30 Hirsjärvi Irma, 31 Hokkanen Arja, 32 Janhunen Petri, 33 Jauhainen Juha, 34 Juvonen Ritva, 35 Kaakkuriemi Tapani, 36 Kovanen Anne, 37 Käppi Matleena, 38 Rantala Oskari, 39 Rantanen Reima, 40 Tapiola Pirkko, 41 Tiainen Eila, 42 Toikkanen Mette, 43 Uusitalo Iiro, 44 Vesterinen Aarne, 45 Viitakangas Antti.

III Kokoomus ja sitoutumattomat -ehdokaslista: 46 Heiska Eetu, 47 Hirvonen Leena, 48 Ikkala Markku, 49 Isomöttönen Katja, 50 Järviemi Jukka, 51 Kankainen Eija, 52 Koskela Antti, 53 Kuusela Eero, 54 Lamberg Markku, 55 Lajunen Heimo, 56 Laurila Sirkku, 57 Lohi Santeeri, 58 Loikkanen Eelis, 59 Malinen

IV Meidän Kirkko -ehdokaslista: 80 Hiltunen Seppo, 81 Hokkanen Kari, 82 Kauranen Kai, 83 Lahtinen Anne-Helena, 84 Nahkamäki Jarmo, 85 Paananen Eero, 86 Rastas Pirkko, 87 Vaselainen Ari.

VI Vihreä kirkko - Tulkaa kaikki -ehdokaslista: 114 Kuparinen Liisa, 115 Aijasaho Eveliina, 116 Asikainen Tiina, 117 Forsgrén Bella,

118 Hallamäki Irene, 119 Hämäläinen Judy Ann, 120 Kaunistamaa Heli, 121 Kämäräinen Anna, 122 Lakka Emilia, 123 Lindström Tuija Elina, 124 Lyytinen Leena, 125 Lähdesluoma Helinä, 126 Reuter Eeva-Liisa, 127 Salakka Ninna, 128 Suhonen Ville, 129 Wuolio Marjaana.

VII Myrskyläyty - nuorten ja parit - äänenä - ehdokaslista: 130 Halkomäki Heidi, 131 Kesti Atte, 132 Lehti Helena, 133 Murtojärvi Aleks, 134 Parikka Tommi, 135 Ridandpää Heta-Stiina, 136 Suonpää Reetta, 137 Tonteri Heidi, 138 Tähdäkää Aapo, 139 Vehmas Ilona.

VIII Seurakuntavaen valitsijajyhdistys -ehdokaslista: 140 Airaksinen Sari, 141 Haukkamäki Marko, 142 Helle Sirpa, 143 Ilomäki Markus, 144 Kelhala Tero, 145 Kiviaho Maria, 146 Krogerus Jukka, 147 Lahtinen Pirjo, 148 Lilja Ilkka, 149 Makkula Raili,

150 Muotka Petteri, 151 Mustonen Minna, 152 Myllyniemi Susanna, 153 Paajanen Mauri, 154 Peitonenheimo-Aarnio Sirpa, 155 Pekkarinen Pertti, 156 Peltomäki Tapio, 157 Pirttimäki Tomi, 158 Puhalainen Erkki, 159 Puolimatka Mia, 160 Rantalainen Marja-Leena, 161 Taivassalo Maria, 162 Tervonen Mauri, 163 Tuunanen Inkeri.

IX Kristillisten perusarvojen puolesta -ehdokaslista: 164 Honkamäki Vuokko, 165 Katainen Eero, 166 Kemppainen Tarmo, 167 Lyytikäinen Tuulikki, 168 Nissinen Maarit, 169 Pajala Veera, 170 Poudyal Raakil.

MUISTOKIVET

SUOMALAISESTA GRANITISTA SUORAAN VALMISTAJALTA KIVIVEISTÄMÖ POLAR GRANIT OY
p. (014) 821 234

Sijaitsee Korpilahdella Neste-huoltamolla Joutsan-Luhangan tietä n. 600 m.

Jyväskylän myyntitoimisto
Hautakivimyymälä Väinö Puttonen
Puistokatu 27 B p. (014) 617 131

www.polargranit.fi
p. (014) 821 234

Tulkoon valo!

Jyväskylän seurakunnan suuri lapsikuoro- ja nuorisoprojekti Tulkoon valo! on alkanut. Mukaan mahtuu vielä!

Tavoitteena: Tulkoon valo -konsertti 5.5.2019 ja esiintymisen Kirkkopäivillä 17.5.2019.

Harjoitukset: Keltinmäen kirkossa keskiviikkoisin klo 16.00 Tikkakosken kirkossa keskiviikkoisin klo 16.30 Kipinässä joka toinen keskiviikko klo 17.30, alkaen 10.10.

Yhteiset Tulkoon valo! -harjoitukset: Keltinmäen kirkossa ke 14.11. klo 17.30 Tikkakosken kirkossa ke 6.2. klo 17.30

Lisätietoja kanttoreilta:
Heli Nieminen 050 549 7049, Ilpo Vuorenoja 044 757 7170, Sirpa Piilonen 040 560 9913

JYVÄSKYLÄN SEURAKUNTA
jyvaskylanseurakunta.fi

+ minun kirkkoni

Asianajotoimisto Urtti & Toiviainen Oy

Palveluitamme:
Perhe- ja perintöoikeus, mm. edunvalvontavaltakirja, testamentit, perukirjat, perinnönjaoat, avioero-ositukset.
Ympäristöoikeus, mm. kaavoitusasiat, tie- ja lunastusriidat, maa-ainesten käyttö, yhteisalojen asiat.
Asuminen ja rakentaminen, mm. kauppakirjat ja sopimukset, asunto- ja kiinteistökauppariidat, rakennusriidat.
Maksukyvyyttömyys, mm. yrityksen konkurssi- ja saneerausmenettely.
Yhdistysten ja vesiosuuskuntien asiat.

osoite:
Kauppakatu 27 A 7,
40100 Jyväskylä
puhelin
050-336 93 26 / Elina
sähköposti:
asianajo@urtti.fi
kotisivut:
www.urtti.fi

Hieronta, kuppaukset, jalkojenhoito, äänipurenta koko kehon hoito (voicewell-hoito)

Sirkku Lahtinen
Väinönkatu 7 A, 2. krs.
p. 0400 647 547

LAKIASIANTOIMISTO VARATUOMARI RIITTA KIVELÄ

p. 0500 545 689
Kauppakatu 28 huoneisto 24
40100 Jyväskylä
riitta@lakikivela.fi
www.lakikivela.fi

perunkirjoitukset • kaupat
lahjat • testamentit ym. lakiasianne
palvelua myös kotikäynteinä

Kipinä 1v.

Puusepän jäljissä - jaossa timpurin kyniä!

Juhlitaan bingon, karaoken ja kakkukahvien merkeissä pe 26.10. klo 10-17. Tervetuloa!

Kauppakeskus Seppä, 2. krs.

JYVÄSKYLÄN SEURAKUNTA

JYVÄSKYLÄN YKKÖSAPTEEKKI

Seppälän Citymarket

Vasarakatu 29, 40320 Jyväskylä
Palvelemme: ma-la 9-20, su 12-18

www.jyvaskylanykkosapteekki.fi

Uutisia hyvässä hengessä!

Ilmoittaja!
Henki & elämä -lehden ilmoitusmyynti:

Pirjo Teva
040 680 4057
pirjo.teva@kotimaa.fi

JIPPU

SU 28.10. KLO 16

KIPINÄ
Kauppakeskus Seppä, Ahjokatu 5, 2 krs.

LIPUT 10 €

Tervetuloa!

JYVÄSKYLÄN SEURAKUNTA

KRISTALLI

Palveleva puhelin

Oletko kiinnostunut ev.lut. seurakunnan vapaaehtoistyöstä, yksinäisten ja vaikeuksissa olevien lähimmäisten auttamisesta?

Palvelevan puhelimen (0400 22 11 80) PERUSKURSSI

Kurssi koostuu viidestä koulutuspäivästä vuoden aikana, tutustumisesta päiväystyöhön ja työnhajauksesta. Kurssista kiinnostuneet haastatellaan ennen peruskurssille valitsemista. Päivystäjät sitoutuvat päiväystämiseen, työnhajaukseen ja jatkokoulutuksiin. Päivystäjän tulee olla ev.lut. seurakunnan jäsen.

Ilmoittautumiset:
Jaana Ristonmaa
Palvelevan puhelimen ja perhetyön toiminnanohjaaja
p. 050 307 6734, jaana.ristonmaa@evl.fi

JYVÄSKYLÄN SEURAKUNTA
jyvaskylanseurakunta.fi

KAIKKEA KIVAA KOTIIN KEITTIÖTUNING

WWW.KEITTIOTUNING.FI

Händel Messias

Taulumäen kirkossa su 2.12.2018 klo 14

Kamarikuoro Valo
Onlun Kamariorkesteri
Jobanna Nylund, sopraano
Annastiina Tabkola, alto
Pertti Tabkola, tenori
Jaakko Kortekangas, basso
Jobta Olli Heikkilä
kuoron valmennus Pertti Tabkola

Liput 29,50/28,50/15,50 €
(hinnat sisältävät palvelumaksut)

0600 900 900
1,98 €/min + pvm

Lähetä surunvalittelusi.

punaisenristinkauppa.fi
→ Adressien tekstaus tai puh. 020 701 2211

Punainen Risti

Kirjastonhoitaja Anna Kainulainen jakaa lukukokemuksia muiden kanssa ja auttaa ihmisiä löytämään sopivaa luettavaa. Itse hän on juuri nyt innostunut Anni Kytömäen kirjoista.

Lukuvinkkejä moneen tarpeeseen

Keski-kirjastojen lukuneuvonnassa asiakkaat saavat yksilöllisiä, toiveidensa mukaan räätälöityjä kirjavinkkejä. Neuvonta verkkopalveluna on otettu innokkaasti vastaan.

MINNA PALOVAARA teksti
JOONAS HARTIKAINEN kuva

Kirjaston asiakaspalvelussa ja hyllyjen välissä on aina kysytty ja annettu lukuvinkkejä, mutta nyt niitä voi kysyä myös verkossa. Verkkopalvelussa virkailija ehtii perehtyä syvällisemmin lukuvinkkien antamiseen kuin kirjaston ajoittain kiireisessä asiakaspalvelussa. Asiakkaalle voidaan esittää juuri hänen toiveisiinsa, lukutottumuksiinsa tai entisiin suosikkeihin perustuvia vinkkejä.

Keski-kirjastoissa on yhteensä noin 30 lukuneuvojaa. Jokaisella

neuvojalla on oma kirjallinen mukunsa. Yksi harrastaa dekkareita, toinen romantiikkaa ja kolmas tietää sarjakuvista. Osaamista löytyy laajasti ja lukusuosituksia tarjotaan moneen lähtöön. Kukaan ei kuitenkaan voi olla lukenut kaikkea.

” Jokainen lukija tietää itse oman lukukokemuksensa parhaiten.

– Emme me neuvojat ole lukemisen auktoriteetteja tai parempia

lukijoita kuin muut. Ajattelemme, että olemme asiakkaiden vertaislukijoita. Jokainen lukija tietää itse oman lukukokemuksensa parhaiten, kirjastonhoitaja **Anna Kainulainen** sanoo.

Lukuneuvonnan kautta voi tilata sähköpostiinsa vinkkilistan, jossa on noin kymmenen kirjasuositusta. Kirjoista kerrotaan jonkin verran, ja toisinaan esitetään perustelut valinnoille. Asiakas voi pyytää, että kirjastoon kootaan valmis kirjapaketti. Hän voi halutessaan myös varata ajan lukuneuvojalle.

Kainulainen suosittelee luku-

neuvontapalvelua kenelle vaan, joka kaipaa lukukokemuksia. Vinkkien avulla voi löytää uutta silloinkin, kun on lukenut paljon ja ideat alkavat loppua.

Vinkkejä voi kysyä lukuharrastuksen aloittamiseen tai siihen, miten sen löytäisi uudelleen. Joku saattaa ajanpuutteen vuoksi tarvita apua kiinnostavien kirjojen seurlontaan.

Kainulainen kannustaa mielellään ihmisiä lukemaan, koska se edistää hyvinvointia monella tavalla. Mielikuvitus kehittyi, kielentaju paranee ja sanavarasto laajenee.

Lukeminen on hyvää vastapainoa työelämän ja somemaailman kii-reelle. Toisinaan on hyvä keskittyä rauhassa lukemiseen.

Lukuharrastus voi olla ajanvietettä, mutta moni etsii keinoja käsitellä elämän hankalia asioita. Kirjoista saa vertaistukea, toivoa tai lohtua ja kokemuksen siitä, ettei ole yksin. Kirjaan uppoutuminen rentouttaa ja rauhoittaa mieltä.

Perinteisen paperikirjan lisäksi tarjolla on äänikirjoja kuunneltavaksi ja koko ajan kasvava kokoelma e-kirjoja. Jos paksu kirja pelottaa, voi tarttua ohuempaan teokseen tai lukea novellin tai sarjakuvaa.

Elämästä

Mitä neiti Vänskä haluaa elämällään tehdä?

HEIKKI IMPIÖ teksti ja kuva

Olen **Tytti Vänskä**, 42. Olen temperamenttinen, mutta samalla pohjimmiltaan melko ujo ihminen. Ujoudesta huolimatta olen esiintynyt pienestä pitäen. Lukiota käydessäni toimin aktiivisesti teatterissa, ja samanaikaisesti musiikin opinnot olivat loppusuoralla.

Lopulta teatterilta tuli kaino kehotus tehdä päätös, mitä neiti Vänskä haluaa elämällään tehdä. Minun ei tarvinnut hetkeäkään miettiä, vastaus oli päivänselvää ja viulu sai jäädä.

Valmistuin musiikkiteatterilin-

jalta vuonna 2002. Siitä lähtien olen työskennellyt laite-teatterissa, ensin pitkään Kouvolassa ja nyt täällä Jyväskylässä. Vuosien saatossa kaikki teatterin lajityypit ovat tulleet tutuiksi, ja pitkäästä musiikon taustasta on ollut valtavasti hyötyä. Kaikessa tarinankerronnassa on aina pohjana rytmi. Myös draamankaari on ihan sama kuin sävellyksissä. Olen päässyt tekemään laajasti isoja ja erilaisia rooleja, vauvasta mummoon – sekä miehiä että naisia.

Parasta näyttelijän työssä on työryhmän yhteinen prosessi, jon-

ka kautta lopullinen esitys syntyy. Se vaatii valtavasti syventymistä sekä erilaisten ajatusten ja toimintatapojen läpikäyntiä. Parhaimmillaan lopputulos on olennaiseen keskittyvä ja ajankohtainen, katsojaa puhutteleva esitys.

Näyttelijän työssä työajat ovat ikuinen riesa. Töitä on sekä aamupäivisin että iltaisin. Helposti käy niin, että ajatukset ovat koko päivän töissä. Siitä kärsivät sekä perhe että muukin elämä. Hyvät yöunet ja terveellinen ruoka ovat välttämättömiä tällaiselle kaikkia maailman murheita hartioillaan kantavalle ihmiselle. On liikaa eriarvoi-

suutta ja epäoikeudenmukaisuutta. Elämä ei ole reilua, minulle se on tosiasia.

Pienestä pitäen olen ollut mukana seurakunnan toiminnassa. Olen varmaan maailman huonoin kristitty, mutta silti umpiuskovainen. Minulle tärkeintä elämässä on yhteys. Yhteys muihin ihmisiin ja yhteys omaan itseeni. Kuka minä olen ja mitä tarvitsen?

Myös yhteys Jumalaan on tärkeää. Toivon muistavani, että minulla on vain yksi suu, mutta kaksi silmää ja korvaa. Yhteyttä luodaan ja opitaan juuri niiden kautta.

Näyttelijä Tytti Vänskä on mukana Hair-musikaalissa ja ohjaa lapsille suunnatun Oi ihana Panama -esityksen. Näiden jälkeen hän aikoo viedä teatteria talon ulkopuolelle päiväkotit-ikäisille ja senioreille. Yleistyö perustuu yhteistyöhön ja mahdollisuuksia on paljon.